

elämää suurempi harrastukseni

Ulla Ahlmén-Laiho

LL, erikoislääkäri
Tyks, Totek
kliininen opettaja, TY
ulla.ahlmen-laiho@tyks.fi

KIREÄ KUIN VIULUNKIELI

“Mut sehän pitää aloittaa joskus viisivuotiaana!” kuulen lähes poikkeuksetta kanssa-aikuisiltani, kun heille on selvinnyt, että mukana kanniskelemani viulukotelo todella sisältää jousisoittimen eikä esimerkiksi virveliä, karhuille tarkoitettua epiduraalineaalia tai Mosin-Naganttia, ja että aloitin kyseisen harrastuksen kypsässä 32 vuoden iässä.

► Niin, pitääkö? Vai olisiko suomalaisessa sielunmaisemassa vain liian tiukassa ajatus siitä, että jos ei ole tsäänssiä päästä uudeksi pekka-kuusistoksi, on parempi heti heittää lusikka nurkkaan, ettei vain nolaa itseään?

Soitin lapsena pianoa konservatoriossa seitsemän vuotta. En silloin valinnut itse soitintani — onneksi, sillä todennäköisesti olisin valinnut harpun tai jotain muuta yhtä älytöntä ja kerrostaloasuntoon helposti mahtuvaa. Harrastuksena piano tarjoili korkeintaan taskulämpimiä elämyksiä, ja opettajan vaihduttua ammattilaistalolle pyrkiviä opettavaan tiukkanutturaan lopahti silloisen varhaisteinin vähäenkin soittointo täysin. Koko musiikkiharrastus ei onneksi siihen katkenut: kävin ilolla musiikkiluokkia kolmannesta luokasta yläasteen loppuun asti, ja näiden vuosien aikana tuli suoritettua kolme isompaa musiikkiteorian perustenttiä sekä opeteltua muun muassa ulkoa hirveät rotlat keskeisten säveltäjien kuuluisimpien teosten nimiä. Musiikkiluokalla en katsonut tarpeelliseksi jatkaa lukioon asti, koska teorian suhteen lahjakkuus riitti juuri ja juuri siihen kolmanteen isoon perustenttiin, ja lääkishaaveiden takia halusin priorisoida vallan muita oppiaineita. Aikuisiällä pysyttelin tiukasti suihkulaulun ja autoradiokaraoken parissa... Kunnnes piti lukea erikoistumistenttiin.

Kun Millerin puristavan paineen alla kämpän hiljaisuus sai ennen pitkää seinät kaatumaan pänttäävän päälle, piti keksiä jotakin taustaääntä. Vokaaliosuuksia sisältävä musiikki ei soveltunut tarkoitukseen, koska sanoihin olisi kiinnittynyt liikaa huomiota. Onneksi jostain harmaan aineen känkyröistä nousi idea kuunnella läpi yläasteelta mieleen jäänyt lista niin kutsutuista suurista viulukonsertoista. Kuunteluprojektin lieveilmiönä aloin ihmetellä, miten homma teknisesti oikein toimii. Seuraavaksi tapahtunut pärahdyks Apocalypticaan pahensi tätä tietovajetta, ja lopulta löysin itseni googlettelemasta elokuussa 2016 turkulaisten musiikkikoulujen tarjontaa. Aikuisaloittelijoille opetustarjonta ei ole huimaavaa, mutta yhden musiikkikoulun viuluopettajan mainittiin erikseen kovin pitävän myös aikuisten opettamisesta.

Näin arkeeni astui opettaja-Ilona* ja oivallus siitä, että mitä tahansa asioita viulun kehittäjät ovatkin historian saatossa pohtineet, niihin ei todellakaan ole kuulunut ergonomia. Ensimmäinen harjoittelukuukausi jäikin elävästi mieleen lähinnä kroonisen tensiopäänsäryn takia. Jo yhden Ukko Nooa -kierroksen jälkeen lapa-luuta pisti ja käsi väsyi kannattelemaan instrumenttia, vaikka kuvittelin lähes säännöllisen kuntosalitreenin synnyttäneen edes jonkinlaisen naruhausken alun. En suosittelisi

kellekään viulunsoiton itseopiskelua YouTuben avulla, sen verran teknisiä sudenkuoppia aivan yksinkertaisinkin perusasioihin liittyy, eikä niitä osaa karsia pois kuin ammattilainen. Itse en uskaltanut kokeeksi edes räpyyttää kieliä ennen ensimmäistä oppituntia.

Piti toki hankkia sitten se viulukin. Aloittelijoille myydään massatuotettuja instrumentteja, joiden taso on kohtuullisen pienellä investoinnilla aivan riittävä. Lue: *olisi ollut* riittävä, ellei sisäinen erikoisuudentavoittelijani olisi hinkunut jotain ihmeellisempää. Sain vihiä Maskun äärilaidalla asuvasta nuorehkoista miehestä, joka oli perinyt sedältään viulun. Siitä olivat tiedossa rakentaja, rakennuspaikka ja -vuosi. Kun sen kummemmin hän tai hänen vaimonsa eivät viulua soittaneet tai niistä tienneet sen enempää kuin minäkään, oli hintapyyntö varsin kohtuullinen. Kaikesta myöhemmin löytämästäni tiedosta ja asiantuntijoiden arvioista päätellen tein hyvät kaupat, ja Markneukirchenissä eli ”Saksan Cremonnassa” vuonna 1976 rakennettu viulu tulee todennäköisesti palvelemaan minua kauan ja hyvin. Mikään varsinainen arvosoitin ei liene kyseessä, mutta äänenlaadun ei pitäisi ruveta korpeamaan ainakaan muutamaan vuoteen.

Jo kolmessa kuukaudessa opin yllätyksekseni saamaan viulusta aikaan ääniä, jotka eivät enää tuntuneet >>

Levyllautasella kulunutta:

- Sibelius: Viulukonsertto d-mollissa Maxim Vengerovin esittämänä
- Mendelssohn: Viulukonsertto e-mollissa Hilary Hahnin esittämänä
- Kreisler/Pugnani: Praeludium & Allegro Itzhak Perlmanin esittämänä
- Ernst: Variations on "The Last Rose of Summer" Midorin esittämänä
- Paganini: Kapriisi n:o 24 Jascha Heifetzin esittämänä
- Apocalyptica: Nothing Else Matters ja Unforgiven
- Lindsey Stirling: Shatter Me feat. Lizzy Hale

Aikuisiällä pysyttelin tiukasti suihkulaulun ja autoradiokaraoken parissa... Kunnes piti lukea erikoistumistenttiin.

irrottavan rappausta katosta. Jopa aviomies antoi luvan harjoitella muualla kuin piharakennuksessa. Opettaja-Ilona sai sitten päähänsä, että nyt soitetaan joulukonsertissa biisi. Kenraaliharjoitus oli farssi, kuten kuuluukin, ja sitä seuraavien kolmen viikon aikana opin fyysisestä stressinhallinnasta enemmän kuin koko lääkärinurani aikana. Jousi on armoton: kaikki jännitys kuuluu heti pomppimisena ja särinä, ja keho soundi vain pahentaa jännitystä. Konserttipäivänä vaihtui vielä piano-säestäjä lennossa sairastapauksen vuoksi, mutta olosuhteisiin nähden kokemus oli varsin positiivinen; esiintyjien joukossa oli muun muassa herttaisia viisivuotiaita kitaristeja ja keski-ikäinen, juuri sellonsoiton aloittanut rouva. Oli terapeutista huomata, että tilaisuuden henki ei kärsinyt takeltelusta tai sähellyksestä — pikemminkin yleisöstä huokui valtaisa ymmärrys ja empatia koskien esiintyjien paikoin hyvinkin vähäisiä valmiuksia tuottaa varsinaista musiikkilista nautintoa vielä kenellekään. Lisäksi konserttipaikkana oli kaunis, intiimi Taidekappeli Turun Hirvensalossa. Omasta lähipiiristäni yleisön joukossa ei ollut ketään, koska en ollut suostunut paljastamaan aikaa tai paikkaa yhdellekään kyselijälle.

Puolen vuoden jälkeen Ilona halusi tietää, olenko samalla mielellä kuin monet muut aikuisaloittelijat — innostunut lähinnä oppimaan joitakin yksittäisiä kappaleita — vai halusinko lähteä tosissaan kartoittamaan, kuinka pitkälle voisin teknisesti päästä. Valitsin ilman muuta jälkimmäisen vaihtoehdon, koska siihen mennessä oli tullut selväksi, että saan tästä instrumentista enemmän niin kutsuttuja kiksejä kuin pianosta koskaan. Viululla äänen tuottaminen tuntuu minusta jotenkin fyysisemmältä ja välittömämmältä, ja sen vaativuus viehättää perfektionistia, vaikka

kyseinen vaativuus johtaakin joka harjoituskerralla metaforiseen pään räjähtämiseen turhautumisesta. Tavoitteista päästiin yhteisymmärrykseen, joten sain käsken hankkia etydikirjan perusoppikirjan tueksi. Menuettien lisäksi ruvettiin runnomaan läpi kolmisointuja, asteikkoja ja muita vastaavia teknisempiä harjoitteita. Vibratosta sain evästyksiksi, että noin neljä kuukautta menee jujun hoksaamisen edes auttavasti, ja sitä on ylipäätään vaikea toiselle selittää. Aika-arvio osui kyllä oikeaan.

Nyt, puolitoista vuotta myöhemmin, treenin alla on muun muassa Händeliä, Bachia ja Paganinia (erinomainen elvistelyfakta — joskin versio on huomattavasti alkuperäisestä helpotettu). Kolmas Suzukin viulukoulukirja on hankinnassa, eikä loppua näy. Kerran viikossa tunnilla käyminen motivoi harjoittelemaan silloinkin, kun se maistuu jossain määrin puulta. Pahoja tapoja keksin edelleen varmasti viikoittain, joita sitten opettaja oikoo roikkumalla tarvittaessa jousessa kiinni (tai naputtamalla omalla jousellaan liian ylös noussutta hartiaa).

Aikuisaloittelijoita on opettajan mukaan ilmaantunut viime vuosina aiempaa enemmän, mutta käytännössä kaikilla heistä on tuntunut olevan valmiiksi taustaa jonkin muun soittimen opettelusta. Aikuisena aloittava, joka jo osaa lukea nuotteja ja jolla on aiemman soittoharrastuksen pohjalta orastavaa silmä-käsiyhteistyötä, etenee todennäköisesti ainakin alkuvaiheessa melko nopeasti; toisaalta lapset ovat paljon rennompia ja rohkeampia, eivätkä niin lamauttavan itsekkriittisiä. Ilonaa mukailen: kun aikuiselle antaa jousen käteen, se puristaa sitä paniikissa, kun taas lapsi rupeaa heti kokeilemaan, mitä sillä voi tehdä (esimerkiksi miekkailla tai juosta se kädessä ympäri käytävää).

Tietty perfektionismi saattaa olla tarpeellista, jotta oikeaa sävelkorkeutta ja tekniikkaa jaksaa hioa. Toisaalta se on myös aloittelijan pahin vihollinen. Sain opettajalta neuvoksi muun muassa ”lakata soittamasta menuettia kuin matikanläksyjä” ja ”juo lasi punaviiniä ja pistä baskeri päähän ja sitten yritä tätä kappaletta

uudelleen”. Stressintäyteisessä ja vaativassa ammatissa toimimiselle on hyvää vastapainoa ja suoranaista terapiaa harrastus, jossa on lupa olla ihan keho, jossa epäonnistuminen on jatkuva mutta aivan okei ja jonka myötä kerran viikossa joku muistuttaa, ettei se nyt ole niin vakavaa ja että nyt annetaan mennä eikä pingoteta liikaa (paitsi silloin kuin se kynnänpää nousee liikaa, IP-nivelen fleksio on liian vähäinen tai jousen suunta väärä...).

Soittoläksyjen harjoittelu on omaa aikaani, jolloin ei pysty murehtimaan muuta. Se on vaihtelua, pääntyhjennystä ja perspektiivin laajenusta. Pysin harjoittelemaan ainakin puoli tuntia vähintään viitenä päivänä viikossa, ja joskus kun olen joutunut seuraavan päivän oppituntia varten ottamaan viulun mukaan päivystämään, olen soittanut läksyjä myös TYKS:n U-sairaalan takapäivystäjän kopissa. Jos laitoshuoltajakunnan keskuudessa nyt liikkuu huhuja viulua kärsivän kuuloisesti kitkuttavasta poltergeistista, on ikävä tuottaa pettymys ylikuonnollisen ystäville: syyllinen on lihaa ja verta oleva, D-duurasteikon kanssa eppistä kamppailua käyvä anestesiaalääkäri, jonka outo käsitys kivasta rentouttavasta pikku harrastuksesta on ryhtyä opettelemaan yhtä ehkä kaikkein vaativimmista soittimista.

Ei minusta tietenkään tule ammattiviulustia, tuskin edes mitenkään erityisen taitavaa. Nämä kahdeksantoista kuukautta ovat kuitenkin osoittaneet, että etenen viuluopinnoissa kohtalaisen nopeaa tahtia, ainakin toistaiseksi, ja että pystyn kehittymään vähintäänkin mukiinmeneväksi teknisiltä taidoiltilani. Teen tätä itseäni varten, ja tavoitteet asetan minä. Jatkan niin kauan kuin soittaminen tuntuu mukavalta (lue: en suostu luovuttamaan ennen kuin pystyn soittamaan edes jollain tavalla Kreislerin Praeludiumin & Allegron). Toisen harjoitteluvuoden joulukonserttiin valmistui lastenlaulun sijasta Brahmsin valssi. Ehkä myös suostuin jo paljastamaan jollekin, milloin ja missä se pidettiin... ■

*nimi muutettu